

παιδίῳ ἡ δύναμις τῆς ἀντιλήψεως. Ὅπως δὲ τὰ διάφορα πρόσωπα, οὕτω καὶ τὰ διάφορα ἀντικείμενα ἔχουσι κοινὰ καὶ ἰδιαίτερα γνωρίσματα, κοινὰς καὶ ἰδίας ιδιότητας. Τὸ παιδευτικὸν σύστημα πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῶν γνωρισμάτων τούτων, ὁ δὲ παιδαγωγὸς δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ ὅτι καὶ ἐν τῇ διανοητικῇ ἀναπτύξει πρότυπον πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν μητρικὴν διδασκαλίαν. Τί ποιεῖ ἡ μήτηρ κατὰ τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν τοῦ παιδίου; Ἀσχεῖ τὸ παρατηρητικὸν αὐτοῦ παρουσιάζουσα αὐτῷ διάφορα ἀντικείμενα καὶ λέγουσα τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Οὕτω κατορθοῖ τὸ παιδίον ὅπως διακρίνῃ τὰ ἀντικείμενα καὶ μάθῃ τὰ ὀνόματα αὐτῶν.

ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ.

§ 29. Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνον συναίσθημα, βούλησις καὶ νόησις· εἶναι καὶ σῶμα. Ἀναπτύσσοντες τὰς ψυχικὰς ἰκανότητας καὶ παρρωῶντες τὴν τοῦ σώματος ἀνάπτυξιν, καταργοῦμεν τὴν τοῦ ἀνθρωπίνου ὁργανισμοῦ ἰσορροπίαν. Ἡ ἀδιάκοπος καὶ ἀποκλειστικὴ τοῦ νοῦ ἐργασία, ἡ διηνεχὴς προσίλωσις τῆς διανοίας ἐπὶ ἀντικειμένων ἥκιστα ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπαγωγῶν, ἡ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἀναγκαστικὴ τοῦ σώματος ἀκίνησις, συνδυαζόμενα πρὸς τὸ νοσηρὸν συνίθως τῶν ἐκπαιδευτικῶν οἴκων, προερχόμενον ἐκ τῆς κακῆς κατασκευῆς, τῆς ἐπισωρεύσεως πολλῶν ἀτόμων, τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἀνγκαίου ποσοῦ ἀέρος καὶ φωτός, δηλητηριάζουσι πρῶτως καὶ χαλαροῦσι τὸν ὁργανισμὸν τῶν παιδίων. Τὰ ἀσθενῆ καὶ ἀναιμικὰ ταῦτα ὄντα θέλουσι παρχαγαγεῖν κατόπιν ἄλλα ἀσθενέστερα, καὶ ἐντεθεν ἐξασθένησις καὶ ἡ ἀλλοίωσις πολλῶν γενεῶν, ἐξ ὧ καὶ μεγάλη τῷ ἡμετέρῳ λαῷ βλάβη.

Ὅταν δὲ κρηπίς μὴ καταβληθῇ γένους ὀρθῶς, ἀνάγκη δυστυχεῖν τοὺς ἐκγόνους.

§ 30. Ἡ ἀσκήσις λοιπὸν τοῦ σώματος εἶναι τὸ μέσον δι' οὗ θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ κανονικὴ σωματικὴ αὐτῆς ἀνάπτυξις. Ἡ συστολὴ καὶ διαστολὴ τῶν μυῶνων αὐξάνει τὴν ταχύτητα καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς κυκλοφορίας, αὐξάνει τὴν θερμοκρασίαν, ἐπιταχύνει τὴν ἀναπνοήν, αὐξάνει τὴν διάθρεψιν τῶν μελῶν. Διὰ τῆς κινήσεως οἱ ἐνεργούντες μυῶνες γίνονται συμπαγέστεροι, στερεώτεροι, ἐρυθρότεροι. Τὰ ὁπταῖ ἐφ' ὧν προσπεφυκότες εἶναι οἱ μυῶνες γίνονται καὶ αὐτὰ συμπαγέστερα καὶ ἰσχυρότερα. Διὰ τῆς κινήσεως ἡ πλαστικὴ τοῦ σώματος ὥριμότης αὐξάνει πολὺ καὶ τελειοῦται, καὶ διάφοροι ἀρθρώσεις γίνονται εὐκίνητότεραι καὶ τὸ ἀσκούμενον παιδίον εἶναι ἐπιδεικνύον καὶ χαριέστερον κατὰ τὸ διάθεμα σῶμα ἔχον εἰς τὸ σύμμετρον περιγεγραμμένον καὶ σώματος κάλλος καὶ ρώμην καὶ χάριν περὶ πᾶσαν κίνησιν. Ὁ παιδαγωγὸς λοιπὸν θὰ ἀναπτύξῃ τὸ σῶμα τοῦ παιδίου διὰ καταλλήλων σωματικῶν ἀσχέσεων καὶ κεκανονισμένων παιδιῶν, ἀπὲρ τοσοῦτον προσφιλεῖς εἶναι τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ. Ἀλλὰ τὸν παιδαγωγὸν ἀνάγκη νὰ βοηθῇ καὶ ἡ πολιτεία ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ.

§ 31. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἀνθρώπου στενότερα συνδέεται μετὰ τῆς φύσεως. Σκοπὸς τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ψυχικοῦ καὶ σωματικοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ εὐδαιμονία. Αὕτη δὲ ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἐναρμονίου ἀναπτύξεως, ἐνισχύσεως καὶ χρησιμοποίησεως ἀπαστῶν τῶν δυνάμεων, ἃς ὁ Θεὸς ἐδωρήσατο τῷ ἀνθρώπῳ, ἰδίᾳ δὲ

διὰ τῆς ἐπικρατίσεως τῆς βουλήσεως, ἥτις ἄγει εἰς τὴν ἠθικότητα καὶ θρησκευτικότητα. Ἀπασαί αἱ ἐν τῷ κόσμῳ κακίαι προέρχονται ἐκ τῆς ἀνισοσταθμίας τοῦ βούλεσθαι καὶ τοῦ δύνασθαι. Ἰνα γείνη ὁ ἄνθρωπος ἠθικός, ἔνα ἀπαλλαγῇ τοῦ μίσους, τοῦ φθόνου, τῆς ζηλείας, τοῦ ψεύδους, τῆς ἀπάτης καὶ τῶν παραπλησίων κακιῶν, ἀνάγκη νὰ μάθῃ ἐν τῇ πρώτῃ ἡλικίᾳ νὰ μένῃ ἡδχαριστημένος ἐν τῇ ἐν ἡ ἐτάχθῃ θέσει καὶ νὰ μὴ ἐπιθυμῇ νὰ πράξῃ ὅσα δὲν δύναται. Ζητῶν τὰ ἀδύνατα καὶ τὰ ὑπὲρ φύσιν ὑποπίπτει εἰς τὰς κακίας τὰς καταστρεφούσας τὸ ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν αὐτοῦ εἶναι, κατακρημνίζεται εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς διαφθορᾶς καὶ ἐξαχρεώσεως, ἄγευστος μένων εἰς τὸν αἰῶνα τῶν γλυκυτάτων ἀπολαύσεων τῆς κατ' ἀνθρώπον εὐδαιμονίας.

Οἱτοὶ οἱ νόμοι καὶ τρόποι καθ' οὓς ἀναπτύσσεται τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἀνθρώπινον. Οἱτοὶ οἱ νόμοι καὶ τρόποι καθ' οὓς μορφοῦμενοι καὶ μορφούντες δυνησόμεθα ἀνακτῆσθαι ὅτι ἐν τῷ παρελθόντι ἀπολέσαμεν. Ἐσμὲν τῇ ἀληθείᾳ ἀπόγονοι ἐνδόξων καὶ μεγάλων προπατόρων. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ ἡ ἐνδοξία καταγωγῇ. Οἱ μὲν πρόγονοι ἦσαν στάμνοι πλήρεις πολυτίμου καὶ ζωποιοῦ ὑγροῦ, ἡμεῖς δὲ στάμνοι κεναί. Ἐκεῖνοι μὲν κατεῖχον τὸ κέντρον τοῦ πολιτισμοῦ, ἡμεῖς δὲ κακοδαίμονες εἰς ἄκρον τι τῆς περιφέρειας τοῦ πολιτισμοῦ κινούμεθα, καὶ ἄξιοι τῶν προγόνων θὰ εἴμεθα ἂν ποτισθῶμεν εἰς τὰ νάματα τῆς σοφίας αὐτῶν. Τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα, λέγει ὁ Ἰσοκράτης, πεπονήκασι οἱ πρόγονοι μηκέτι τοῦ γένους, ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖν εἶναι, καὶ μᾶλλον Ἑλλήνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παιδεύσεως ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας. Θὰ γείνωμεν ἱερά γε ἄξιοι τῶν προγόνων; Θὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ἡμῶν στάμνον; Θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ κέντρον τοῦ πολιτισμοῦ;

Ὅ, τι δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν σήμερον εἶναι ὅτι βραδέως σπεύδοντες, πίπτοντες, ὀρθούμενοι, κατακαμπτόμενοι, προσκόπτοντες, ἀλλ' ἅει ἐγκαρτεροῦντες, ἄνευ παραφορᾶς, ἄνευ ἀνομιανησίας, ἐν γαλήνῃ, ἐν σταθερότητι θὰ φθάσωμεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὸ ποθητὸν σημεῖον.

Ἐν τέλει δὲ ὁ ἡμέτερος ἀγαπητὸς συνάδελφος ἐπραγματεύσατο περὶ τῶν παραγόντων ἐκείνων δι' ὧν ἡ πνευματικὴ πρόοδος τοῦ ἔθνους συντελεῖται τε καὶ συντελεσθήσεται.

ΤΑ ΑΓΙΑΣΜΑΤΑ ΩΣ ΛΕΙΨΑΝΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΝΑΩΝ*.

Οἱ κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίασιν ἐκθέντες ἐγγράφως τὴν γνώμην αὐτῶν περὶ ἁγιασμάτων φίλοι ἑταῖροι Ἡ. Ἀλεξανδρίδης καὶ Ἰω. Μηλιόπουλος προέβδαν εἰς κρίσεις μᾶλλον, ἢ ἥπτον παρακεκινδυνευμένους, δι' ὧν τείνουσιν ἵνα ἀποδείξωσιν ὅτι πολλὰ ὡς ἁγιασμάτα νῦν φερόμενα καὶ τιμώμενα εἰσὶν ἀπλᾶ

* Δημοσιεύσαντες τὴν γνώμην τοῦ ἀγαπητοῦ φίλου συνεργάτου κ. Μανουὴλ Ι. Γεδεῶν περὶ τοῦ ἐγερθέντος ἐν τῇ ἐνταῦθα Μεσαιωνολογικῇ Ἑταιρείᾳ σπουδαιότητος καὶ λίαν ἐνδιαφέροντος ζητήματος περὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἁγιασμάτων,

πηγαί ὕδατος, ὑποπτον ἔχουσαι τὴν ἀρχήν, ἢ μᾶλλον πλᾶσθῆναι τίς οἶδε πότε καὶ ὑπὸ τίνων ἐπὶ σκοποῖς ἥκιστα ἐπαινετοῖς.

Τὸ ἐπ' ἐμοὶ τολμηρὸν ἡγούμενος τὴν κρίσιν ταύτην οὐδαμῶς ἀποδέχομαι, φρονῶν ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο ἐστὶ τοσοῦτ' ὀπουδαῖον, ὥστε καὶ μελέτην ἐπισημαίνουσαν ἀπαιτεῖ, καὶ ἐπιμελεσμένην ἀναδιψήσιν τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, καὶ σπουδαίας ἐπιτοπίους βολιδοσκοπήσεις, ἀνασκαφάς καὶ ἀνερευνήσεις· πρὸς τὴν ἐξακριβώσιν τῆς ὁρθῆς τῶν ἀγιασμάτων καταγωγῆς νομίζω ὅτι οὐχὶ ἀσκοπος τυγχάνει, ἢ μᾶλλον ἀναγκασιότατι καὶ ἡ τῶν παραδόσεων ἀνίχνευσις, ἥτις πολὺ συνέβαλε καὶ συμβάλλει εἰς τὴν διαλεύκανσιν πολλῶν ἀντικειμένων, ἅτινα δυσεπίλυτα ἡθελοῦν ἀποδῆ διὰ τῆς εἰς μόνους τοὺς ἱστορικοὺς προσφυγῆς, εἴτε καὶ τῆς ἐπιτοπίου μελέτης· προκειμένου δὲ λόγου περὶ ἀγιασμάτων δὲν ἐννοῶ ἵνα περιορισθῇ ἢ συζητηθῇ ἐπὶ μόνων τῶν ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως σωζομένων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τοῖς περιχώροις, διότι καὶ ταῦτα βεβαίως περιλαμβάνονται ἐν τῇ ὑπὸ συζήτησιν θέματι, ὅντι γενικωτάτῳ, καὶ δύνανται ἵνα ὀδηγήσωσιν ἡμᾶς εἰς μᾶλλον ἀπροσκόπτους καὶ ἀσφαλεῖς θεωρίας.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, πρῶτον ζήτημα ἐγείρεται τὸ ἀκόλουθον· ἀρά γε ἐνθα νῦν φαίνονται ἀγιάσματα, ταῦτα εἶχον παρακειμένους ναοὺς, εἴτε ναῖσκους, εἴτε παραρτήματα ἢ ἐξαρτήματα αὐτῶν; ὅ' ἢ τοιαύδε ἢ τοιαύδε κατασκευὴ αὐτῶν, ἢ ἀρχιτεκτονικὴ αὐτῶν τέχνη δὲν δύναται ἵνα ἀπαλλάξωσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὑπονοίας ὅτι εἶναι προϊόντα μεταγενεστέρων χρόνων καὶ συνεπῶς ἐπινοήσεις ἐπὶ σκοποῖς εὐνοήτοις; γ' ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς εἴτε ἐν θαλάτῃ ὁχήματι, εἴτε ἐν εἰδει σήραγγος, εἴτε ἐν εἰδει φρεάτος, δύνανται ἵνα ἐγείρωσιν ὑπονοίας περὶ τῆς μὴ ιδιότητος αὐτῶν ὡς ἀγιασμάτων, καὶ τῆς μεταβολῆς αὐτῶν εἰς ἀγιάσματα ἐνεκα διαφόρων λόγων;

Εἰς τὸ πρῶτον τῶν ζητημάτων τούτων ἀντιφωνῶ πρὸς τοὺς συναδέλφους, φρονῶν κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν ὅτι ἐν θέσει ἀγιασμάτων τινος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δέον ἵνα ἀναζητήσωμεν παρακειμένον ναόν, ἐξ οὗ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν καταγωγὴν ἔλκει τὸ ἀγίασμα· πρὸς τοῦτο ἄπειροι περιστάσεις καὶ λόγοι συμβάλλουσι· α' αἱ ὑψιστάμεναι ὀνομασίαι τῶν ἀγιασμάτων, αἵτινες ἀπὸ στόματος εἰς στόμα καὶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν διεδώθησαν μέχρις ἡμῶν· οὐδ' εἶναι πιθανὸν ἵνα δεχθῶμεν ὅτι ἀγίασμα, ὅπερ φέρει ὠρισμένον ὄνομα ἁγίου, ὅπερ συγκαλεῖ τὸν παρακειμένον λαὸν κώμης εἰς πανήγυριν ἐτησίαν καὶ ἀδιάκοπον, ὅτι δὲν εἶχε ποτὲ ναόν, ὅστις συνεπανηγύριζε καὶ τὴν φερώνυμος τοῦ ἀγιασματος, ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος δὲ χρόνου κατεβλήθη· ὅ' ἢ τοποθεσία τοῦ ἀγιασματος· οὐδεὶς ποτὲ εἶναι δυνατόν ἵνα παραδεχθῇ ἀδιστάκτως ὅτι ἀγίασμα τι εὐρισκόμενον μίαν ὥραν ἢ δύο μακρὰν

κώμης τινὸς εὐρέθη ἔχον ὄνομα διαρκῶς τηρούμενον, καὶ ὅτι οὐδεὶς ὑπῆρξε νόμιμος λόγος, ἢ μᾶλλον ἱστορικὴ αἰτία, ἵνα μεταχειρισθῇ νομικὴν ἐκφράσιν, ἥτις προῦκάλει τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ, μὴ ὑποτιθεμένης τῆς συνυπαρξεως φερώνυμου ναοῦ, διότι ἄλλως οὐδόλως ἐξηγεῖται ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἀγιασματος ἐν τόπῳ ἀποκέντρῳ τῶν περὶ ταῦτα κωμῶν, ἐνθα βεβαίως οὐδ' ἡ ἀπληστία ἢ ἀνθρωπίνη ἡδύνατο ἵνα ἐπιτύχη, ἐὰν πρὸς στιγμὴν ὑποτεθῇ ὅτι τυγχάνει γέννημα ἐπινοήσεως· γ' ἢ ἀρχαιοφάνεια αὐτοῦ ἐξαγομένη ἐκ τοῦ εἶδους τῆς δομικῆς αὐτοῦ· διότι δὲν εἶναι δυνατόν ἵνα ὑποθέσῃ τις ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι οἱ τῶν ἀπομακρυσμένων ἐποχῶν ἐκείνοι ἄνδρες ἐκτίζον ἀπλῶς θολάρια, ἢ φρέατα καὶ ἐδάπτειζον ταῦτα διὰ τοῦ ἀπλοῦ τίτλου ἀγιασματος καὶ διὰ τινος ὀνόματος ἁγίου· δέον ἵνα προσέξῃ τις εἰς τὴν κρίσιν αὐτοῦ ταύτην, διότι ἔχομεν ἀναμφίλεκτα παραδείγματα ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι πολλοὶ εὐσεβεῖς ἄνδρες ἐγκατεβίωσαν ἐν ἐρημίαις ἔχοντες ναῖσκον πρὸς τὴν τοῦ Ὑψίστου λατρείαν, ὃν εἴτε αὐτοὶ ἐκτίζον, εἴτε δι' ἄλλων ἀνήγειρον.

Ἐλθωμεν ἥδη εἰς πραγματικὰς ἀποδείξεις τῶν πλάνων τούτων, εἰς ἃς ἀκουσῶς δύναται ἵνα ὑποπέσῃ τις μὴ καταβάλλων μεγίστην προσοχὴν καὶ μελέτην περὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο.

Ἐλέχθη ὑπὸ τινος τῶν περὶ ἀγιασμάτων προλαλῶντων κατὰ τὴν προπαραβουλεύσαν συνεδρίαν ὅτι ἢ ἐν εἰδει φρεάτων ἐμφάνιδις ἀγιασμάτων εἶναι τι καινοφανές, παρέχει δ' ὑπονοίας περὶ νοθείας τοῦ ἀγιασματος, καὶ ἐν τούτοις εἰς τοῦτο οὐσιωδῶς πλανᾶται. Ἐντὸς τῆς κατὰ τὴν Βιθυνικὴν παραλίαν κώμης τοῦ ἀρχαίου Βρύαντος (νῦν Μάλτεπε) γινώσκω 2 ἀγιάσματα, ἅτινά εἰσι φρεατοειδῆ, καὶ ἐν τούτοις οὐδὲν συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς μὴ παραδοχῆς αὐτῶν ὡς ἀγιασμάτων ἀρχαίων καὶ δὴ καὶ πραγματικῶν. Τὸ ἐν τῶν ἀγιασμάτων τούτων κείμενον ἐγγὺς τοῦ περιβόλου ἀρχαίου Μονυδρίου τοῦ Σωτῆρος, ἀλλ' ὅπου πάσαι ἦν τὸ ἱερὸν τοῦ Σατύρου (ναὸς ἑθνικός) ὅθεν καὶ θέλουσιν τινες παραφθορὰν τοῦ ὀνόματος (ἐν οἷς καὶ ὁ Τιμόνης), φέρει τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας Παρασκευῆς· πρὸ τοῦ ἀγιασματος τούτου ὑπάρχει ναὸς, ἀλλ' ὀλίγον ἀπωτέρω ὑπῆρχε καὶ μεγαλύτερος τοῦτου, διότι ἐκ προχειρῶν ἀνασκαφῶν, χάριν ἐπιδιορθώσεως τειχῶν καὶ οὐχὶ συστηματικῶν, ἐξήχθησαν κιονόκρανα καλλίστου Ἰωνικοῦ ρυθμοῦ, τεμάχια σπηλῶν κτλ., ἅτινα ἐτι καὶ νῦν εὐρίσκονται κείμενα πρὸ τοῦ περιβόλου τοῦ ἐκκλησιδρίου τοῦ Σωτῆρος· ἄλλως τε δὲ καὶ τὸ ὄνομα καὶ ἡ παράδοσις μέχρι σήμερον διατηρηθεῖσα ἀναφωνεῖ ὅτι ἐνταῦθα ὑπῆρχε ναὸς, πρὸς δὲ καὶ ἡ ἐτησίαι πανήγυρις εἰς τὸ ὄνομα τῆς ὁσίας Παρασκευῆς, εἰς ἣν συρρεῖ ἐκ χρόνων ἀμνημονεύτων ὁ λαός· β') ἕτερον ἀγίασμα ἐν εἰδει φρεάτος εὐρίσκεται κατὰ τὴν παραλίαν ὀλίγον ἀπωτέρω τῆς ἀποβάθρας τοῦ ἀτμοπλοίου· τοῦτο λέγεται ἀγίασμα τῆς Θεοτόκου· ἡ παράδοσις τῶν προδευτέρων εἶναι ὅτι ἐνταῦθα πρὸ ἀμνησίων χρόνων εὐρέθη εἰκὼν, καὶ ὅτι παρ' αὐτὸ ὑπῆρχε ναὸς, ἐπὶ μέρους τῆς περιφερείας τοῦ ὁποίου ἠγέρθη νῦν ὁ ἅγιος Νικόλαος, πρὸ ἱκανῶν ἐτῶν καὶ οὕτως ἀνακαίνισθεις· τοῦ ἀγιασματος τούτου ἡ πανήγυρις τελεῖται μέχρι τῆς σήμερον κατὰ τὸ ἐννεαήμερον

παραιτήμεθα ὥδε καὶ ἡν ἀνεχοίνωτε γνώμην ἐπίσης ὁ κ. Ἐλ. Ταπεινός. Καὶ ἄλλοι δὲ ἄλλας ὑπέβαλον γνώμας, ὧν τινὰς πιστεύωμεν νὰ δημοσιεύσωμεν, καθότι τὸ ζήτημα ἀνάγεται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς λατρείας παρὰ τῷ ἡμετέρῳ ἔθνει. Ἡ γνωμοδότησις αὕτη ὑπεβλήθη πρὸ τῆς τοῦ κ. Γεδεῶν, ἐξ ἧς ἐν τῷ προτέρῳ φύλλῳ ἐξερρῦσαν ἐκ τοῦ στίχου 30 τῆς β' στήλης τῆς σελ. 161 αἱ λέξεις, «ἡ κοινὴ τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Ἐξαρτύσεως Νεωρίου». Σ. Σ. Ν. Ε.

τῆς Θεοτόκου· καὶ ἕτερον ἁγίασμα ὑπάρχει εἰς 20 λεπτῶν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ νῦν Μάλτεπε ἐν τῇ πάλαι περιοχῇ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Βρύαντος, τῶν κτισθέντων κατὰ μὲν Κωδινὸν ὑπὸ βασιλέως Τιβερίου, ὅπερ ἀνακριθεὶς φαίνεται, κατὰ δὲ Ποιφυρογέννητον καὶ λοιποὺς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοφίλου, ὅπερ καὶ βέβαιον. Τὰ παλάτια ταῦτα ἐξιστορεῖ ὁ Ποιφυρογέννητος καὶ τὸν ἐν αὐτῷ ἀνεγερθέντα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος ναόν, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, «κάλλει τε κάλλιστον καὶ μεγάλῃ πολλῶν διαφέροντα», ὡς αὐτολεξεῖ λέγει· σήμερον κάλλιστα διακρίνονται τὰ μακρὰ θεμέλια τῶν παλατιῶν τούτων καὶ τὰ τοῦ ναοῦ μετὰ τῶν τριῶν κογχῶν αὐτοῦ ἐκ τοῦ πρὸς τὴν παραλίαν μέρους, ἀναμφισβήτητον δ' εἶναι συνεπῶς, ὅτι τὸ ἁγίασμα τοῦτο τιμώμενον καὶ νῦν ἐτι ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἢν παρὰ τῷ ναῷ· πρὸ τριάνκοντα δ' ἐτι ἐτῶν, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἱερεὺς μετέβαινεν ἐκεῖσε τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ κλήδωνος κοινῶς λεγομένου, καὶ ἐτέλει ἁγιασμόν, συρρέοντος πολλοῦ πλήθους.

Ἐλθωμεν ἤδη καὶ ἐπὶ τὰ θολωτὰ ἁγίασματα· καὶ ἐκ τούτων τρία εἰσάγονται ἐν τῇ περιφέρειᾳ τοῦ Βρύαντος. τὸ ἐν τούτων εἰς ἡμισείας ὥρας ἀπόστασιν κείμενον τῆς κώμης, τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Τριάδος, ὅτε καὶ πανηγυρίζει, πολλοῦ πλήθους συρρέοντος· ἡ ὥραία αὐτοῦ τοποθεσία εἶναι ἀπαράμιλλος, γηραιὸς δὲ πλάτανος παρ' αὐτὸ κείμενος, ἐπιχεῖ λαμπρὰν σκιάν, εὐεργετικωτάτην κατὰ τὸ ἔαρ καὶ θέρος· ὅτι παρὰ τῷ ἁγιάσματι τούτῳ ὑπῆρχε ναός, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, διότι σήμερον ἐτι τις ἐν τῇ κατοικήσει τῇ πέραν τοῦ ἁγιασματος διαβλέπει τεμάχια κίωνων λευκῶν καὶ ἐρυθρῶν, ἐσφιγμένα τῇδε κάκεισε· δ') τὸ ἕτερον τούτων ἁγίασμα τῆς Ἀναλήψεως κεῖται εἰς μίαν ὥραν ἀπόστασιν τῆς κώμης Μάλτεπε, ἐν θέσει ὁμοίως λαμπροτάτῃ, σκαιομένη ὑπὸ γηραιοῦ πλατάνου καὶ λοιπῶν ὑψηλοῦ δένδρων· ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ τούτου μέρους θεαταὶ τις ὅλην τὴν ἀπέναντι τῆς Βιθυνικῆς ἁκτῆς παραλίαν καὶ τὰν βασιλίδα ταύτην τῶν πόλεων μονουχί· σήμερον τὸ ἁγίασμα τοῦτο περιλαμβάνεται ἐν ἐπαύλει ὀθωμανικῇ, φυλάξ δὲ τις γέρον ὀθωμανός, εὐλαβεστάτος ἀνὴρ, φυλάττει τὰς ἐν τῷ ἁγιάσματι εἰκόνας, ἀνάπτει τὰς ἐλαιολυχνίας τακτικώτατα, καὶ ἀπομακρύνει τοὺς ἐπιβουλεύομένους τὰ δένδρα ἀλιτηρίους· ἢ ἐν τῷ ἁγιάσματι τούτῳ εἰκὼν τὴν παραμονὴν τῆς ἐπετείου μεταφέρεται εἰς τὴν κώμην, τὴν δὲ κυρίως ἐπετεῖον φέρεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως εἰς τὸ ἁγίασμα. ἔνθα ἀπὸ ἀμυθῶν χρόνων τελεῖται ἁγιασμός καὶ παράκλησις, συρρέοντος ἱκανοῦ πλήθους· ἡ παράδοσις θέλει τοῦτο ἀρχαιότατον, θέλει δὲ καὶ παρακείμενον ναόν· εἰ καὶ τὸ κτίριον προδίδει τὴν ἀρχαιότητα αὐτοῦ, οὐδὲν ἴχνος ὅμως δόξεται ἐρείπιων τῆς ἐκκλησίας, διότι ταῦτα ἀτυχῶς ἐκρησθήσαν εἰς ἀνεγέρσιν τῶν τοιχῶν τῆς περὶ αὐτὸ ἐπαύλεως· γ') ἁγίασμα τὸ τῆς ἁγίας Εἰρήνης καλούμενον, θολωτὸν ὁμοίως καὶ ἀρχαιότατον κτίριον, πανηγυρίζον κατὰ τὴν ἐπετεῖον τῆς ἁγίας, καὶ τοῦτο κατὰ παράδοσιν εἶναι ἀρχαῖον καὶ εἰς παρακείμενον ναόν ἢ μονήν, καὶ πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων δεικνύται μέρος εἰς πέντε λε-

πτῶν ἀπόστασιν, οὗ θεμελίων ἴχνη ἐτι καὶ νῦν σώζονται.

Τοιαῦτα ἄλλα ἁγίασματα πολλὰ ἐτι δύναται ἵνα ἀπαριθμῇ τις, ἀρχαῖαν ἔχοντα ἀναμφισβητήτως τὴν καταγωγὴν, φερώνυμα δὲ ἁγίων, ἅτινα καὶ κατὰ τὴν παράδοσιν εἶχον παρ' αὐτοῖς κειμένους ναούς, ὧν τὸ μὲν ἐν ἑκείτῳ ἐγγὺς αὐτῆς τοῦ Βρύαντος, κάτωθι τῶν προπόδων τοῦ λόφου Δράκου σχεδὸν παρὰ ῥύακα καλούμενον τῶν ἀπτόνων (Βουλβούρ δερεσί) ἐπ' ὀνόματι τιμώμενον τῶν ἰσοποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, καὶ ἐν τῇ κώμῃ Παντειχίου καὶ πρὸς τὴν πρὸς τὸν Ἀκρίταν (Τούζλα) παραλίαν ὁδόν, ἐπὶ ὑψώματος γραφικωτάτην ἀποψιν παρέχοντος, ὅπερ πανταχόθεν σκέπει γηραιὰ καὶ πολύκλωνος πλάτανος, καὶ ὅπερ πανηγυρίζει τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου κατὰ Ἰούνιον, συνερχομένων ἐν αὐτῷ ἀνέκαθεν πολλῶν οὐ μόνον ἐκ τῆς κώμης Παντειχίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων.

Οὐδόλως εἶναι καινοφανὲς ὁμοίως ἢ ἐν εἶδει σήραγγος, ἢ οὕτως εἰπεῖν αὐλακος, ἢ ὀχετοῦ, ἐμφάνισις ἁγιάσματος, οὐδὲ δύναται τις ἵνα εἴπῃ εὐθαρσῶς καὶ ἀσθεντικῶς ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶδος ἁγίασμα εἶναι, ἢ ἢν ποτέ, ἐπινόησις, ἢ ἐφευρεσις τῶν τὰ ἱερὰ βουλομένων καπηλευθῆναι πρὸς ἀθέμιτον ἀεγυρολογίαν ἢ χρηματισμόν· ἡ καινότητος αὐτῆ μᾶλλον δοξασία ὑπέμνησέ μοι τὸν ἐν εἰκοσαλέπτῳ ἀποστάσει ἀπὸ τῆς πόλεως Μελενίκου ἐπὶ ὑψώματος ἀπορρώγος βράχου, ἀλλὰ γραφικωτάτου, ναῖσκον τῇ· Θεοτόκου, τῆς Παντανάσσης καλουμένης, ἐν ᾗ τοιοῦτον σώζεται ἁγίασμα, ἐν ᾧ συρρέουσι πολλοὶ τῶν εὐσεβῶν ὁμογενῶν, τῆς Παντανάσσης ἐπικαλούμενον ἐκ τοῦ φερωνύμου ναῖσκου· οὐδ' εἶναι πιθανὴ ἡ ἐκδοχὴ ὅτι εἶναι τι νέον ἁγίασμα, διότι ἐκ τῆς ἐν τῷ ναῖσκῳ σωζομένης πρό τινων ἐτῶν ἀκραίας ἐπιγραφῆς, ἢν τε ἐγὼ αὐτὸς εἶδον ἰδιοῖς ὁμμασι καὶ πρὸς τὴν ἐν τῷ Κώδικι Μελενίκου παραβαλὼν ἀντέγραψα, πείθεται τις ἀδιτάκτως ὅτι ὁ ναῖσκος ἐστὶν ἀρχαῖος, ἀνεγερθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου τινὸς Μανασσῆ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονικοῦ Παλαιολόγου τοῦ Γέροντος· ἐκτὸς δὲ τούτου εἰς τοῦτο σφόδρα εὐρίσκει πολεμίαν αὐτῷ καὶ τὴν παράδοσιν, ἥτις τὸ μέρος τοῦτο κηρύττει ὡς ἱκανῶς ἀρχαῖον καὶ θεωρεῖ ὡς λείψανον παρελθούσης δόξης καὶ εὐκλείας· εἰς τὴν δόξαν ὁμοίως ὅτι παρὰ τοῖς ἁγιάσμασιν ὑπῆρχεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ παρακείμενος ναός, ἢ μονή, ἢ ναῖσκος. ἐξ ὧν ὑπὸ τοῦ χρόνου καταστραφέντων, παρέμειναν ὡς λείψανα καὶ ἐκμαρτύρια αὐτῶν τὰ ἁγίασματα, περισώσαντα τὸ τε ὄνομα τῶν ναῶν ὡς καὶ τὴν ὑπαρξιν αὐτῶν. ὡς ἀντέχοντα ἕνεκα τῆς κατασκευῆς αὐτῶν ἐν εἶδει σήραγγων ἢ θόλων, καὶ τῆς στερεότητος, μεθ' ἧς ἐκτίσθησαν, πειθόμεθα ἐκ τε τῆς παραδόσεως ὡς καὶ τῆς ἐπισημαμένης ἐρεῦνης καὶ παρατηρήσεως, καθόσον καὶ ἐν Μελενίκῳ καὶ τοῖς πέριξ εἰς μεταβῇ τις καὶ ἐξετάσῃ τὰ ὑφιστάμενα ἁγίασματα, θέλει ἰδεῖ ὅτι ἅπαντα ταῦτα παρακινεῖται ἀρχαίοις ναοῖς, ἀναμφισβητῶς δὲ εἰς φερώνυμα τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου, καὶ ὅτι ἐλλείπουσι τοιαῦτα παντελῶς ἐν τοῖς ἐν τῇ πόλει Μελενίκου ὑπάρχουσιν νεωτέροις ναοῖς ἢ ναῖσcois, ἐκτὸς δύο ἢ τριῶν, οἵτινες ἀνηγέρθησαν ἐπὶ τῶν ἐρείπιων ἀρχαιοτέρου μὲν ὑπὸ δὲ τοῦ χρόνου καταστραφέντος.

Ἐκ τῶν δόξεων τούτων τις ἐπίσης ὁρμώμενος ἀδυνατεῖ ἵνα ὑποθέσῃ ὅτι καὶ πάντα τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν φερόμενα νεώτερα ἀγιάσματα νόθον καὶ σκοτίαν ἔχουσι τὴν καταγωγὴν, πᾶν ἄλλο ὄντα ἢ ἀγιάσματα· ἡ θέσις καὶ οἱ καιροὶ δὲν ἐπιτρέπουσι τινὶ ἵνα ἐκταθῇ περαιτέρω ἀναπτύσσων τὴν γνώμην αὐτοῦ, δύναμαι ὅμως ἵνα εἰπῶ ὅτι ταῦτα ἐν δυσχερείᾳ ἐποχαῖς ἀπήρτιζον πιθανῶς, ἢ μᾶλλον βεβαίως, μέρος εὐκτηρίων οἰκῶν, ἐν οἷς οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι εὐλαβῶν αἰσθημάτων ἐμπεφορημένοι καὶ τῆς πατρῴας θρησκείας ἀπείξ ἀντεχόμενοι, ὕμνουν καὶ ἐδόξαζον τὸν Ὑψίστον μετὰ ζήλου παραδειγματικοῦ ἐκπληροῦντες τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν καθήκοντα.

Ταῦτα τὰ ὀλίγα ἐπὶ τοῦ παρόντος πρὸς διατύπωσιν τῶν περὶ ἀγιασμάτων ἑμῶν ἰδεῶν, ἐπιφυλασσόμενος ἵνα εἰσαυθὺς μετὰ τὴν ἐπακολουθησούσαν συζητήσιν εἰς τὸ σπουδαῖον τοῦτο θέμα ἐπανέλθω.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΓΡ. ΤΑΠΕΙΝΟΣ
διδάκτωρ τὰ νομικά.

ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

Χωρὶον τι ἐν τῇ τοῦ Νιούμαν (Newman) Ἀπολογία δύναται νὰ παράσχῃ τροφὴν εἰς οὐχὶ ἀνωφελεῖς σκέψεις κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς μεγάλωνύμου ἐπετηρίδος τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου. «Ἡ ἐπισκόπησις» τοῦ κόσμου κατὰ μῆκος καὶ πλάτος, ἡ ἐπισκόπησις τῆς ποικίλης αὐτοῦ ἱστορίας, τῶν διαφόρων ἀνθρωπίνων φυλῶν, τῆς αἰφνιδίου προελεύσεως, τῆς τύχης, τῆς ἀμοιβαίας ἀποξενώσεως, τῶν συγκρούσεων αὐτῶν· εἶτα δὲ τῶν τρόπων τοῦ βίου, συνηθειῶν, πολιτευμάτων καὶ εἰδῶν τῆς λατρείας αὐτῶν· τῶν ἐπιχειρήσεων, τῶν ἀσκόπων αὐτῶν ἐνεργείων, τῶν τυχαίων κατορθωμάτων καὶ ἐπιτυχιῶν αὐτῶν, τοῦ ἀνισχύρου συμπεράσματος πραγμάτων, ἐπὶ μακρὸν ὑπὸ τὰ ὅμματα διατελούντων, τῶν τούτων ἀσθενῶν καὶ διαλεκτικῶν δειγμάτων ἰθύνοντος σκοποῦ, τῆς τυφλῆς ἀνεξίξεως ἐκείνων, τὰ ὅποια ἀποδείκνυνται κατόπιν ὅτι εἶναι μεγάλα· δυνάμεις ἢ ἀλήθειαι, τῆς πρὸς σκοποὺς οὐχὶ τελικοὺς ὥστε δὲ ἐξ ἀλόγων στοιχείων προοδὸς τῶν πραγμάτων, τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς σμικρότητος τοῦ ἀνθρώπου, τῶν μεγαλεπήβολων σκοπῶν αὐτοῦ, τῆς μακρᾶς αὐτοῦ διρκείας, τοῦ πρὸ τῆς μελλούσης αὐτοῦ καταστάσεως ἐπικρεμαμένου παραπετάσματος, τῆς ἐν τῷ βίῳ διαψεύσεως ἐλπίδων, τῆς τοῦ ἀγαθοῦ ἡττης, τῆς τοῦ πονηροῦ ἐπιτυχίας, τῆς φυσικῆς ὀδύνης, τῆς διανοητικῆς ἀγωνίας, τῆς ἐπικρατήσεως καὶ ἐντάσεως τῆς ἁμαρτίας, τῶν διὰ τοῦ κόσμου διηκουσῶν εἰδωλολατρικῶν ἐνδείξεων, τῶν διαφθορῶν, τῆς φρικωδῶς ἀπέλπιδος ἀθρησκείας, τῆς καταστάσεως ἐκείνης ὁλοκλήρου τῆς φυλῆς, τῆς τοσοῦτον τρομερῶς ἀλλὰ καὶ ἀκριβῶς ἐνταύτῳ περιγεγραφομένης ὑπὸ τῶν τοῦ Ἀποστόλου λέξεων: *ξένοι τῶν διαθηκῶν*

» τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθιοι » ἐν τῷ κόσμῳ (Παύλου Π. Ἐφ. Β'. 13), πάντα ταῦτα ὅραμα εἰσι πρὸς σκοτοδίνην καὶ φρικίαςιν, ἐμποιοῦν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τὴν αἰσθησιν » βλαθῆς μυστηρίου, ἡ λύσις τοῦ ὁποίου εὐρηται ἀπολύτως πέραν τῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων». Ἡ εἰκὼν εἶναι ἀπείρως θλιβερά, τὸ δὲ θέαμα, ὅπερ παρίστησιν, εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, ὡς ὁ Νιούμαν ἀποκαλεῖ αὐτὸ «τηξικάρδιον». Καὶ ὅμως οὐδεὶς, φιλοσοφῶν ἐπὶ τῆς ἀντιθέσεως τοῦ κατ' ἰδέαν τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς τὰ πραγματικὰ γεγονότα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, δύναται νὰ διστάσῃ εἰς τὴν τῆς ἀληθείας ταύτης ἀναγνώρισιν. Ἐγγίζομεν ἤδη εἰς τὸ τέμας τοῦ 10' αἰῶνος τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς. Αὐρίον τὸ πλεῖστον τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου θὰ πανηγυρίσῃ τὴν μεγάλωνύμον ἐκείνην ἐπετηρίδα, ἣν ἡ κοινὴ εὐσυνειδήσις τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου θεωρεῖ ὡς τὸ σύμβολον τοῦ μεγίστου μοναδικοῦ γεγονότος ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἱστορίᾳ. Ἡ διανοητικὴ συσκευή τοῦ δυτικοῦ κόσμου εἶναι οὐσιωδῶς καὶ ἀναποφεύκτως χριστιανικὴ τὴν τε ἀρχὴν καὶ τὴν διασκευὴν αὐτῆς. Αἱ κατηγορίαι τῶν ἡθικῶν αὐτοῦ ἰδεῶν εἶναι Χριστιανικαὶ καὶ οὐδὲν ἄλλο. Ἡ μερικὴ τῆς πίστεως ἔκλειψις κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας δὲν ἐπηρεάσεν ὑπὸ ὕλην ἐποφὴν τὴν οὐσιωδῶς χριστιανικὴν διασκευὴν τῆς ἡθικῆς συναισθήσεως. Τὸ ἐν τούτῳ ὅμως λυπηρὸν εἶναι τὸ ἐξῆς, μολοντί Χριστιανοὶ πάντες ἐσμέν τὴν ἐσωτάτην διασκευὴν τοῦ ἡθικοῦ ἡμῶν φρονήματος, μολοντί Χριστιανοὶ πάντες ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἡμεθα, ὅταν ἀγωνιζώμεθα νὰ συνταυτίσωμεν τὰς πράξεις ἡμῶν, τὰ ἡμέτερα κατ' ἰδέαν, φαινόμεθα ἐν τούτοις, κατόπιν ἐννεκαίδεκα περίπου αἰῶνων χριστιανικῆς ἐπιρροῆς καὶ πείρας, προσθλέποντες εἰς κόσμον, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἰδανικόν, πρὸς ὃ πάντες σεβασμὸν ἐπαγγελλόμεθα, ὑπὸ τῶν χειλέων μόνον λατρεύεται.

Ἄν τις ἐκ τῶν πλανητῶν ξένος, ἐπὶ τῆς γῆς ἐμφανιζόμενος, ἐμάνθανεν ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν προσδευτικωτέρων καὶ εὐφροστέρων κατοίκων αὐτῆς ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ἐπρέσβευε πίστιν, διδάσκουσιν τὴν σοβαρότητα τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἀπειρον αὐτῆς εὐθύνην, τὴν ἀδελφосύνην τῆς ἀνθρωπότητος καὶ πᾶν ὅ,τι αὕτη συνεπάγεται, τὸ ἀπατηλὸν τοῦ πλοῦτου καὶ τὸ καθήκον τοῦ μεριμνᾶν περὶ πάντων τῶν τχλαπύρων καὶ καταπονουμένων, τὴν ὑπόσχεσιν τῆς εἰρήνης καὶ καλοκάγαθίας ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων, τὸ κάλλος τῆς ἀγιότητος καὶ τὴν ἀπειρον παραμυθίαν συνειδήσεως, ἀπληλαγμένης παραπτωμάτων, πῶς θὰ εὕρισκε τὴν ἐκδήλωσιν τῆς πίστεως ταύτης παρὰ τοῖς προεξάρχουσιν τῶν ταύτην πρεσβευόντων ἔθνων; Προσθλέψωμεν εἰς τὸν Νέον Κόσμον πρῶτον, ἅτε συχνάκις ἐγκαυχώμενον ἐπὶ ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ ἐκ πολλῶν εἰδῶν διαφθορᾶς καὶ ἐκφυλισμοῦ τοῦ Παλαιοῦ. Ἐν τούτοις ὁ ἐκ τῶν πλανητῶν ξένος ἡμῶν δυσχερῶς θ' ἀνεύρισκεν ἐν τῷ Καναδικῷ δημοσίῳ βίῳ λίαν εὖσμον ἄνθος χριστιανικῆς ἀρετῆς καὶ ἀρχῆς, ἐνῶ, ἂν ρίψῃ τὸ